

**ASPECTS REGARDING THE IMPROVEMENT OF SPORTS FUNDING
CRITERIA IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA
ASPECTE CU PRIVIRE LA ÎMBUNĂTĂȚIREA CRITERIILOR DE
FINANȚARE A SPORTULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

STAN Marian

ORCID: 0000-0001-8841-7596

doctorand, ASEM, e-mail: stan.marian@mail.ru\

ORCID: 0000-0001-8841-7596

doctorand, ASEM, stan.marian@mail.ru

Abstract. *Sportul este o componentă esențială a imaginii unei țări, respectiv identificarea căilor de remediere a acestui domeniu pentru Republica Moldova constituie un obiectiv esențial de abordare. Importanța studierii cadrului legislativ din Republica Moldova aferent domeniului sportiv, la momentul actual, este inevitabilă din mai multe considerente, precum: sporirea nivelului de sănătate a populației; implicarea instituțiilor private în îmbunătățirea situației financiare și a condițiilor pentru practicarea sportului, convingerea angajaților în eficiența practicării sportului pentru sănătate. În prezenta lucrare ne-am propus să analizăm situația ce vizează finanțarea sportului, ceea ce presupune identificare punctele tari și slabe, respectiv să înaintăm propuneri de modificări legislative de îmbunătățire a lor și importanța practică a aplicării acestora în cadrul federațiilor sportive. Un obiectiv esențial constă în faptul că ne vom concentra asupra condițiilor de finanțare și oportunitățile de remediere a situației și posibilităților de finanțare, astfel că le vom identifica pe cele mai importante. În calitate de baze de date au servit sursele de informare cu privire cadrul metodologic, actele legislative, codul fiscal etc. Principalele metode de cercetare au fost selectate în așa mod încât să ofere informații atât cantitative, cât și calitative, capabile să ofere răspunsuri comprehensive la toate întrebările apărute în procesul de evaluare, precum: analiza de documente, chestionar, interviuri, analiza multicriterială, analiza multicriterială etc. Drept rezultat ne-am propus ca această cercetare să fie expusă într-o lucrare cu o structură logică, cu informații concise, dar argumentate cu privire la situația în domeniului sportului și înaintarea Proiectului de lege cu titlu de inițiativă legislativă pentru modificarea articolului 24 din Codul fiscal nr.1163/1997, cu scopul de a îmbunătăți situația din domeniul sportului cu privire la finanțarea și modificarea sistemului fiscal, dar și a situației în general a societății.*

Cuvinte-cheie: *finanțare, sport, lege, Codul fiscal, remediere, calitate.*

JEL Classification *D25, G32, L83, Z2, K15, K30, D63, I14, I24.*

INTRODUCTION

În prezentul articol se determină scopul, obiectivele și direcțiile prioritare de realizare a politicii de stat în vederea dezvoltării domeniului educației fizice și sportului prin îmbunătățirea criteriilor de finanțare a sportului în Republica Moldova. Situația social-economică a țării din ultimii ani se reflectă negativ în ceea ce privește depășirea tendințelor din domeniul educației fizice și sportului, în special, prin reducerea rețelei edificiilor sportive (stadioane, săli, terenuri, bazine, spații amenajate etc.), al căror număr s-a redus cu 20-30%, incluzând bazinele de înot, numărul acestora fiind în descreștere de 2 ori. O situație similară descrie și numărul școlilor sportive, care s-a redus cu peste 20 de unități, iar numărul profesorilor de educație fizică și a antrenorilor s-a redus cu mai mult de 60%.

Totodată, menționăm că nivelul de dezvoltare a domeniului educație fizice și sport nu corespunde tendințelor de reformare pozitivă a proceselor social-economice care se produc actual în Republica Moldova.

Accentuăm, că cheltuielile statului pentru practicarea educației fizice și sportului constituie o investiție economică și eficientă în dezvoltarea potențialului uman și îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

Educația fizică și sportul, cu mijloace minimale și efect maximal, poate contribui, într-un termen scurt, la dezvoltarea etică și fizică armonioasă a națiunii. Activitatea fizică este un mecanism universal de întremare a populației, formă de autorealizare și dezvoltare, precum și mijloc de combatere a fenomenelor antisociale.

Astfel, în fața domeniului educației fizice și sportului stau provocări și scopuri globale, realizarea cărora necesită abordare contemporană, dar nu înainte de a face un studiu al problemelor existente.

Desigur, sportul reprezintă și imaginea unei țări atât din punct de vedere al sănătății, dar și al performanțelor. În acest context, încurajarea practicării sportului amator și profesionist este o provocare, dar și o datorie.

LITERATURE REVIEW

Tema abordată în prezentul studiu vizează domeniul sportului și finanțarea acestuia, care este dezbătută în special în actele legislative, în Constituția Republicii Moldova și prevederile ce cuprind aspectul investigat, în Regulamentul Parlamentului, art.47, Legea 330 din 25.03.1999 Cu privire la cultura fizică și sport, Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06 2002, Codul Educației al Republicii Moldova nr 152 din 17.07 2014, Codul fiscal nr.1, 163/1997, art. 24 și diferite Hotărâri de Guvern privind domeniul investigat.

Tema cercetată a fost studiată de către mai mulți cercetători în domeniu autohtoni: Budevici A., 2000 (20), Bufta V. (21), Budevici L. (22); români: Gynetta Vanvu (23), Gavriluță N. (24), Nicolescu O., Verboncu I. (25) și străini, ca: Wernhart S, Dinic M, Pressler A și Halle M.

Budevici A. menționează că „regulile managementului devin dominante prin succesul sau eșecul competițional cu impact deosebit asupra populației. Sportul, cuprinde în sfera sa – dorințe, vise, talent – muncă asiduă, metodologie, cercetare științifică etc., toate puse în slujba performanței (sportivului) și beneficiarului general (societatea),, (20).

Gynetta Vanvu evidențiază obiectivele educației olimpice și formele de implementare a Educației Olimpice în școală.

Bufta V. a descris procesul de pregătire a gimnastelor de performanță într-un macrociclu olimpic, scoate în evidență esența factorilor de control și planificare a procesului de antrenament, formele de pregătire specifică a gimnastelor etc.

DATA SOURCES AND USED METHODS

Metodele și instrumentele de cercetare care au stat la baza acestei lucrări științifice sunt: cadrul metodologic în procesul de colectare a informațiilor pentru elaborarea studiului cu privire la instrumentele relevante de suport fiscal pentru alocațiile în sport și cultură și elaborarea evaluării ex-ante. Metodele utilizate au fost selectate în așa mod încât să ofere informații atât cantitative, cât și calitative, capabile să ofere răspunsuri comprehensive la toate întrebările apărute în procesul de evaluare, precum: analiza de documente, chestionarul, interviuri, analiza cost-beneficiu, metoda CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing).

✓ Analiza cadrului juridic național și internațional în domeniul facilităților fiscale oferite în schimbul investițiilor capitale în diferite activități cu menire socio-culturală. Chestionarul a fost aplicat la cel puțin 100 de respondenți, printre care asociații sportive (federații naționale de sport), autorități publice și administratori sau proprietari ai întreprinderilor cu potențial economic pentru a realiza investiții în domeniul sportului. Chestionarul cuprinde întrebări privind necesitatea și relevanta instrumentelor de suport fiscal, deschiderea părților cointeresate în suportul acestor instrumente, limitele acceptabile ale facilităților fiscale etc.

✓ Au fost realizate 12 interviuri-discuții cu reprezentanții părților cointeresate: Federațiile Sportive din Moldova, Ministerul Finanțelor, Autoritățile Publice Locale, Agenți economici. Prin analiza multicriterială au fost determinate preferințele generale din mai multe opțiuni alternative, care conduc la îndeplinirea unui număr de criterii, precum:

- i) Impactul fiscal – valoarea costului adițional la bugetul actual.

ii) Impactul administrativ – structura și complexitatea efortului administrativ suplimentar deus comparativ cu situația la moment.

iii) Impactul social – analiza compensatorie a beneficiile sociale și efectelor negative asupra dezvoltării sociale.

iv) Impactul economic – analiza compensatorie a beneficiilor economice, atât pentru agenții economici cât și pentru comunitate, precum și efectele negative asupra dezvoltării economice a comunității.

Pentru evaluarea performanței fiecărei alternative și, în fond, pentru standardizarea punctajelor pentru fiecare criteriu de evaluare a fost aplicată metoda non-lineară care prevede utilizarea a 2 elemente distincte și anume: (a) Performanța alternativei (scenariului) în cazul criteriului specific, (b) Ponderea (importanța) criteriului.

✓ Focus-grup, au participat cca 9 participanți, reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Federațiilor Sportive, Agențiilor economice, ONG-urilor de profil.

✓ Analiza cost-beneficiu, estimarea impactului socio-economic.

CONȚINUTUL DE BAZĂ. THE RESULTS OF RESEARCH AND DISCUSSIONS

În Republica Moldova, sportul reprezintă un domeniu relativ slab dezvoltat, atât în rândul persoanelor de rând, cât și în rândul profesioniștilor.

Studiul efectuat de către Magenta Consulting în anul 2019 a cuprins întrebarea „Ce fel de sport practicați?”, la care drept răspuns 41% dintre respondenți au menționat gimnastica, după care urmează alergatul, menționat de către 18% și, respectiv, plimbările și fotbalul (**Error! Reference source not found.**).

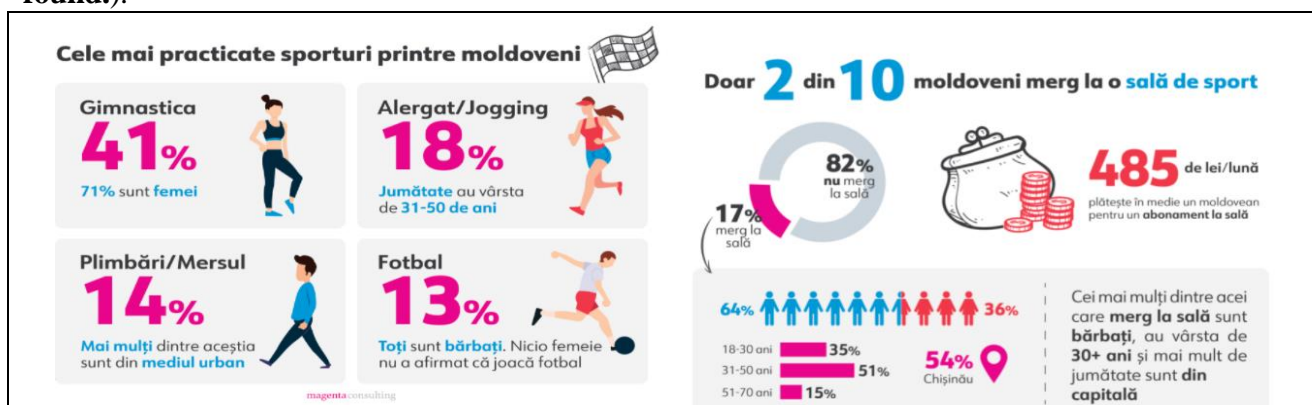

Figura 1. Cele mai practicate sporturi printre moldoveni și numărul persoanelor care frecventează o sală de sport

Sursa: Studiu efectuat de Magenta Consulting [9].

Așadar, femeile obișnuiesc să facă gimnastică și plimbări într-o proporție mai mare comparativ cu bărbații, în schimb, bărbații practică mai mult alergatul și fotbalul. Nicio femeie nu a afirmat că joacă fotbal. Datele reflectate în figura 1 permit a constata că în Republica Moldova persistă prețul mare la servicii și posibilități reduse ale populației.

Dacă ne referim la sportul amator, vom menționa că analiza studiilor calitative relevă că cca 37% dintre moldoveni practică uneori sportul. Din totalul de 37%, cca 5% îl practică lunar, alte 11% săptămânal și doar 20% din persoane practică sportul zilnic, Figura 2 [9].

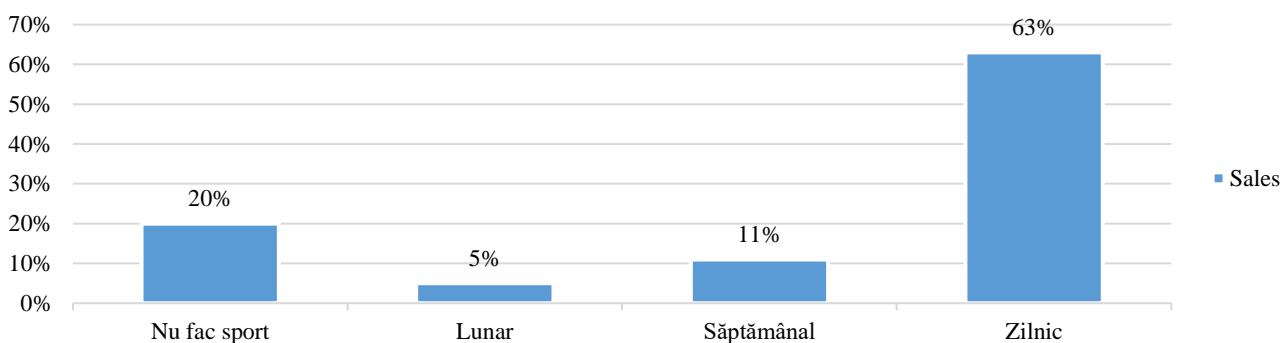

Figura 2. Rata persoanelor care fac sport în Moldova, %

Sursa: Magenta Consulting [9].

În ceea ce privește distribuția geografică, din rândul celor care practică cel puțin săptămânal sportul 1/3 reprezintă locuitorii din Chișinăului. Din perspectiva repartizării pe vârste se constată că cele mai multe dintre persoanele, care sunt active din punct de vedere fizic cu regularitate, au peste 30 de ani, ponderea celor de 50+ ani fiind de 47%. O explicație a ratei înalte a persoanelor de 50+ ani care practică sportul este faptul că și-au dat seama că, odată cu înaintarea în vârstă, corpul are nevoie de un mod sănătos de viață pentru ca să servească un timp mai îndelungat.

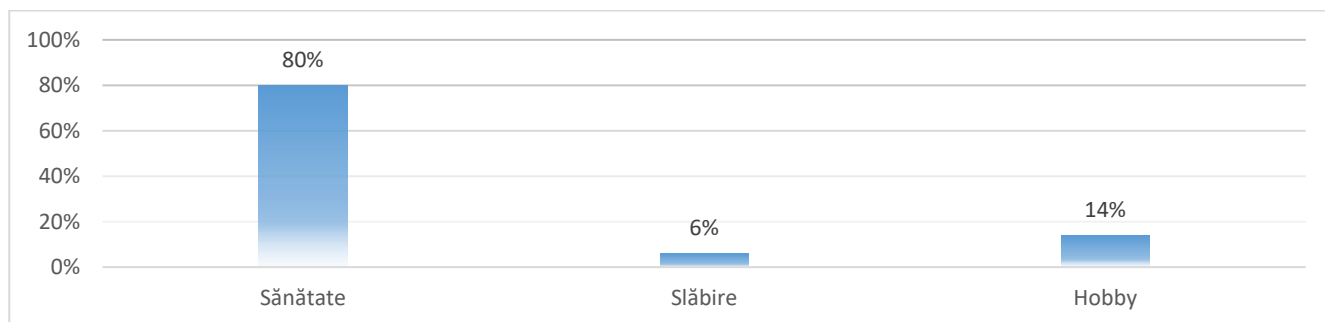

Figura 3. Motivarea moldovenilor de a face sport

Sursa: Magenta Consulting [9].

Din perspectiva motivului care stă la baza practicării sportului, în Republica Moldova, se constată că 80% dintre acei care practică sportul o fac pentru ca să se simtă bine și sănătos. Acesta este cel mai menționat motiv și printre europeni: fiecare al doilea spune că face sport pentru ca să-și îmbunătățească starea sănătății, 14% dintre moldoveni fac mișcare din plăcere sau hobby și doar 6% – din dorința de a slăbi. Printre alte motive se numără și cel de autoapărare sau pentru a acumula masă musculară. Astfel, vom menționa că faptul că, în ultimii 4 ani, prioritățile moldovenilor s-au schimbat. În 2015, doar o treime dintre respondenți spuneau că fac mișcare pentru sănătate și 15% – pentru a slăbi, iar în anul 2019, 41% practicaau gimnastica, 18% – alergatul (18%), după care urmează plimbarea și fotbalul.

De exemplu, gimnastica de dimineață sau plimbările regulate sunt obiceiuri sănătoase pentru 67% din moldoveni cu vârsta de 50+. În același timp, tineretul practică fotbalul și joggingul. Plimbările sunt preferate într-o măsură mai mare de către persoanele din mediul urban.

Investițiile în sportul amator reprezintă o provocare majoră pentru moldoveni. Sălile de sport sunt vizitate de o pondere de 17% dintre acei care fac sport, iar dacă raportăm această rată la populația generală, doar 6% dintre moldoveni merg la o sală de sport.

În același timp, deși practicarea sportului amator nu reprezintă o prioritate pentru majoritatea moldovenilor, datele statistice privind cauzele morbidității arată că cca 66% din numărul total al deceselor sunt cauzate de bolile cardio-vasculare, or în conformitate cu datele prezentate de studiile recente, realizate în statele membre UE, a fost constatată o legătură directă între rata bolilor cardiovasculare și practicarea sportului [11].

Astfel, în viziunea noastră, nedeveloparea și nep practicarea sportului au mai multe consecințe,

printre care, Figura 4:

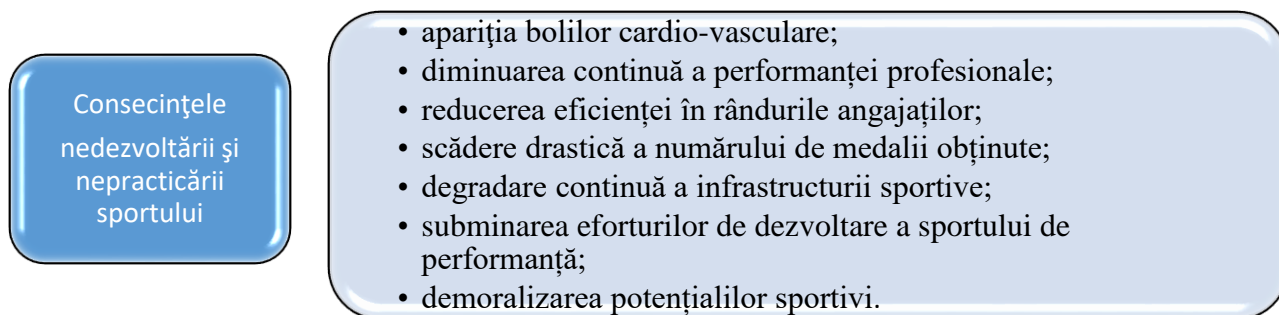

Figura 4. Consecințele nedevelopării și nepracticării sportului

Sursa: Elaborată de autor.

În aceeași ordine de idei, un studiu realizat la nivelul statelor membre UE arată că practicarea sportului de către angajați conduce la creșterea performanței profesionale și la o eficiență mai mare în rândurile angajaților [12].

Analiza nivelului de dezvoltare a sportului de performanță relevă o degradare lentă a nivelului acestuia. Unul din principalii indicatori privind rezultatele sportului profesionist îl reprezintă numărul jucătorilor calificați și numărul medaliei obținute de reprezentanții Republicii Moldova la Jocurile Olimpice. Astfel, se constată că începând cu prima participare de la JO de la Atlanta din 1996 numărul atleticii calificați a scăzut continuu de la 40 de atletici în 1996 la Atlanta la 23 în 2016 la Rio de Janeiro.

În aceeași ordine de idei se constată și o scădere drastică a numărului de medalii obținute la Jocurile Olimpice. Astfel dacă la JO 1996 atleticii din Republica Moldova au obținut 2 medalii – 1 de argint și 1 de bronz, atunci în perioada 2004-2016 atleticii din Moldova au reușit să obțină o singură medalie de bronz [10].

Unicul indicator care a înregistrat o creștere nesemnificativă este numărul de stadioane cu peste 500 de locuri, numărul acestora crescând de la 52, în 2011, la 55 în 2018.

Tabelul 1. Evoluția principalilor indicatori de infrastructură sportivă

Indicator	1996	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stadioane cu 500 de locuri	53	51	52	51	51	50	50	52	55
Construcții sportive de plan (terenuri)	4009	3017	3020	3022	3025	3026	3028	2993	2856
Săli sportive	1227	1273	1267	1267	1268	1268	1262	1263	1218
Bazine de înot	50	25	24	24	25	25	25	25	25
Încăperi suplimentare pentru sport	683	519	548	537	532	437	397	361	395

Sursa: BNS [10]

Potrivit datelor din Tabelul 1, iese în evidență o degradare continuă a infrastructurii sportive, fapt care subminează eforturile de dezvoltare a sportului de performanță. Evoluția principalilor indicatori privind infrastructura sportivă conduce la diminuarea pe de o parte a numărului spațiilor fizice unde sportul poate fi practicat, iar pe de altă parte are și efecte de demoralizare a potențialilor sportivi care decid să facă sport de performanță din cauza lipsei unei infrastructuri elementare.

THE RESULTS OF RESEARCH AND DISCUSSIONS

Deoarece în acest studiu ne-am propus să cercetăm situația ce vizează finanțarea sportului pentru a identifica punctele tari și slabe, respectiv să înaintăm propuneri și modificări legislative de îmbunătățire, în continuare intenționăm să ne axăm și să descriem situația existentă în domeniul sportului în Republica Moldova.

În viziunea noastră, trebuie acordată o deosebită atenție facilitării salariaților în practicarea

sportului și participarea la diverse activități culturale și a companiilor care investesc în sport prin intermediul stimulentele fiscale.

Analiza experienței naționale și regionale denotă existența posibilității dezvoltării a 3 tipuri de facilități fiscale menite să contribuie la dezvoltarea culturii sportive și atragerii investițiilor în sportul profesionist și de amatori din Republica Moldova, Figura 5.

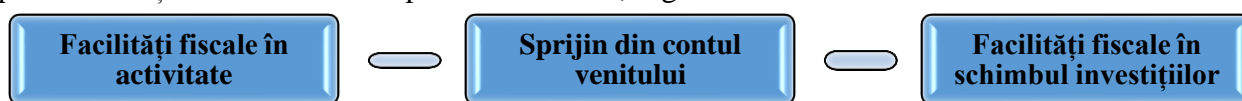

Figura 5. Tipuri de facilități fiscale

Sursa: Elaborată de autor.

Conform literaturii studiate și a investigațiilor proprii, una dintre cauzele principale a **practicării sportului amator în sălile de sport specializate a unui număr mic de persoane** sunt costurile relativ ridicate ale acestui tip de serviciu, inclusiv în formă de abonamente. Doar 6% din populația țării practică sportul amator în sălile de sport specializate. Analiza datelor relevă că prețul unui abonament este de cca 485 lei lunar. Reieșind din valoarea netă a salariului mediu pe economie, care este de cca 6263 MDL, se constată că valoarea medie a unui abonament la sala de sport constituie cca 7,7% din veniturile unui angajat. Or, o astfel de rată este mult peste media UE, unde aceasta variază de la țară la țară între 1,1% și 3,1% [8]. În aceste condiții, practicarea sportului în sălile de fitness este de cele mai multe ori inaccesibilă pentru majoritatea locuitorilor Republicii Moldova.

O oportunitate foarte relevantă și eficientă constă în **dezvoltarea facilităților fiscale pentru antreprenorii care investesc în abonamente sportive pentru proprii angajați**, ceea ce ar conduce la creșterea ponderii cetățenilor care practică sportul. Prin implementarea facilităților fiscale pentru achiziționarea de abonamente sportive pentru proprii angajați se estimează că numărul total de persoane care vor practica sportul va crește cu cca 4000 la fiecare 1% de angajați din mediul urban, beneficiari ai abonamentelor sportive.

În același timp, direcționarea a unui % din impozitul de venit al persoanelor juridice în scopul finanțării Cluburilor Sportive și/sau a Federațiilor Sportive de profil va conduce la dezvoltarea domeniului și la creșterea numărului de sportivi profesioniști în țară, urmând să fie întreprinse, în așa mod, măsuri de ameliorare a altei probleme identificate – scăderea numărului de sportivi profesioniști și rezultatele slabe înregistrate la competițiile internaționale.

În aceeași ordine de idei, direcționarea investițiilor private în dezvoltarea infrastructurii sportive publice va contribui, în mod direct, la creșterea gradului de practicare a sportului amator în rândul populației, precum și la diminuarea riscurilor dezvoltării bolilor cardiovasculare, după cum arată rapoartele OMS.

Totodată, constatăm un gradul de interes al companiilor private foarte ridicat față de realizarea **investițiilor în abonamentele sportive** în condițiile existenței unor facilități fiscale.

Prima intervenție propusă spre analiză constă în redirecționarea a unui % din impozitul pe venit achitat de către agenții economici în scopurile dezvoltării infrastructurii sportive publice și private. Pornind de la datele prezentate în Legea Bugetului de Stat pentru anul 2020 [13], valoarea impozitului pe venit, achitat de către persoanele juridice, se ridică anual la cca 5 800 mln MDL. Astfel, impactul direct fiscal asupra bugetului public național pentru implementarea prezentei inițiative va fi de cca 58 mln MDL pentru fiecare punct procentual redirecționat spre domeniul sportului.

Situația este diferită în cazul intervențiilor care presupun reducerea valorii investite din valoarea venitului supus impozitării. Pornind de la faptul că în conformitate cu prevederile art.15 din Codului Fiscal valoarea impozitului pe venit al persoanelor juridice este de 12%, putem constata că la fiecare 1 leu investit în infrastructura sportivă publică sau privată de către persoanele juridice impactul fiscal va constitui cca 12 bani. Constatările realizate în capitolul precedent permit a concluziona că la etapa actuală, reieșind din potențialul real de investire a agenților economici din contul profitului înregistrat înainte de impozitare, impactul fiscal real al intervenției date va fi de cca 35.2 mln MDL

per punct procentual din profitul de până la impozitare, investit de către agenții economici din Republica Moldova.

Totodată, în cazul aplicării intervenției care presupune returnare totală a investițiilor realizate din contul impozitului pe venit datorat pe parcursul mai multor ani, atunci impactul fiscal direct asupra bugetului public al politicii date va fi de cca 293 mln MDL pentru fiecare punct procentual din profitul de până la impozitare, investit de către agenții economici.

În aceeași ordine de idei, în cazul implementării intervenției care presupune dezvoltarea facilităților fiscale pentru investițiile în abonamente sportive pentru proprii angajați, se constată că impactul direct fiscal al acestor cheltuieli, în cazul acceptării trecerii la cheltuieli deductibile, va fi de 12% din valoarea abonamentului. Pornind de la prețul estimativ de cca 485 MDL pentru un abonament sportiv putem constata că impactul fiscal per abonament sportiv va fi de cca 58 mln MDL. În condițiile în care, conform datelor BNS, în Moldova populația ocupată reprezintă cca 872 mii oameni, dintre care 404 mii în mediul urban, or în cazul abonamentelor sportive din cauza infrastructurii specifice, la modul practic exclusiv angajații din mediul urban pot beneficia de abonamentele sportive, se deduce că impactul fiscal pentru implementarea intervenției date va fi de cca 2.8 mln MDL pe an per 1% de angajați care vor beneficia de abonamente sportive din contul angajaților.

Totuși, având în vedere faptul că achiziționarea de **abonamente sportive** reprezintă în fond de achiziționare de servicii, putem evidenția că prestatorul de servicii (ex., fitness club, bazin de înot etc.) va achita, la rândul său, impozitul pe venitul obținut, precum și alte obligații fiscale, fapt care de-facto va diminua impactul fiscal inițial calculat al intervenției date.

Așadar, înainte de a trece la studiul asupra actelor legislative ce vizează sfera sportivă, vom identifica câteva aspecte în ceea ce constă facilitarea investițiilor private în domeniul sportului și culturii, analiza impactului fiscal, pe care le prezentăm în Figura 6.

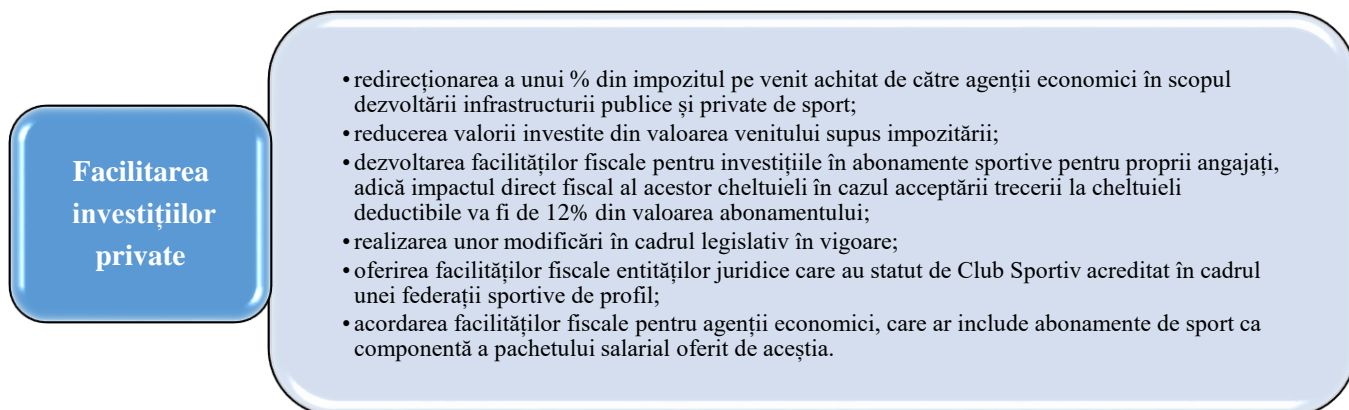

Figura 6. Facilitarea investițiilor private în domeniul sportului și culturii

Sursa: Elaborată de autor.

De asemenea, vom menționat că rezultatele sondajelor în rândul companiilor private arată că cea mai mare parte din acestea (cca 65,1%) ar fi gata să direcționeze 2% din impozitul pe venit achitat la stat pentru finanțarea Federațiilor sportive oficial acreditate.

Sistemul de finanțare a federațiilor sportive naționale pentru anul 2021

Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, prin Ordin nr 88 din 29. 01. 2021 cu privire la aprobarea Sistemului de finanțare a federațiilor sportive (în temeiul art 21 alin (6) și art 30 al Legea nr. 330, 1999 cu privire la cultura fizică și sport pct 6, alin 5, pct. 9 alin 11) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 691-2017, pct. 26 din Regulamentul de organizare și funcționare a federațiilor sportive naționale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 176-2019) [14], a aprobat Sistemul de finanțare a federațiilor sportive naționale pentru anul 2021.

Sistemul de finanțare menționat include în Calendarul acțiunilor sportive naționale și internaționale formarea a 4 fonduri speciale și distribuirea mijloacelor financiare pe ramuri de sport, Figura 7.

Figura 7. Fonduri speciale și distribuția mijloacelor financiare pe ramuri de sport

Sursa: Elaborată de autor în baza Ordin nr. 88 din 29. 01. 2021

cu privire la aprobarea Sistemului de finanțare a federațiilor sportive [14]

Trebuie de menționat că toate aceste fonduri posedă câte o distribuție proprie, pe care o vom descrie în continuare.

Primul fond, de 30%, este distribuit ramurilor de sport „în baza următorilor indici, înregistrați în anul precedent Figura 8:

Figura 8. Distribuția Fondului de bază pentru ramuri de sport olimpice (30%)

Sursa: Elaborat de autor în baza figurii 7.

Al doilea fond, de 45%, se distribuie proporțional federațiilor sportive naționale pe ramuri de sport în dependență de rezultatele înregistrate pe arena internațională, repartizarea se va efectua pe grupe valorice, Figura 9.

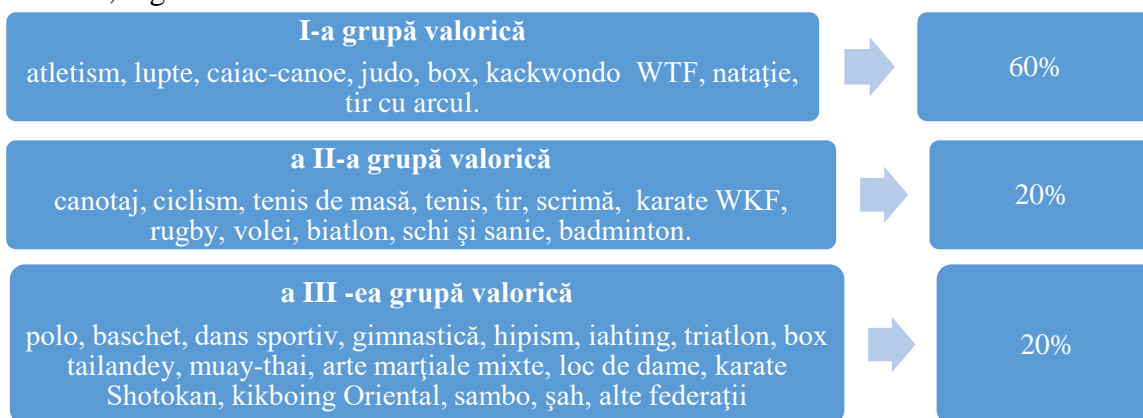

Figura 9. Distribuția Fondului performanțelor sportive (45%)

Sursa: Elaborată de autor în baza figurii 7.

Al treilea fond, de 15%, se instituie pentru achiziționarea inventarului, echipamentului și a utilajului sportiv, finanțarea unor sportivi de performanță, organizarea de congrese și conferințe

internaționale, schimburi bilaterale și multilaterale, întâlniri oficiale pe problemele sportului, finanțarea sportului pentru toți, Federației de Luptă Națională “TRÎNTA”, Federației Sportului Școlar și Universitar și pentru alte cheltuieli.

Al patrulea fond, de 10%, se instituie pentru organizarea competițiilor internaționale de anvergură (Campionatul Mondial, Campionatul European, Turnee oficiale incluse în Calendarul Federațiilor Internaționale, Sporturilor pentru persoane cu nevoi speciale).

Actualmente, după formarea Guvernului RM și crearea Ministerului Educației și Cercetării, prin Hotărârea Guvernului din 146 din 25.08. 2021 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării și conform Ordinului Ministrului MEC, a fost creată Comisia de Ajustare a Finanțării a Federațiilor Sportive conform Legii privind Cultura Fizică și Sport nr. 330, cap. 9, Baza tehnico-materială și finanțarea culturii fizice și sportului, art. 30 Finanțarea culturii fizice și sportului, p. 3 Finanțarea sportului de performanță din contul alocațiilor prevăzute în bugetul de stat se realizează diferențiat, în conformitate cu criteriile distincte de performanță aprobate prin hotărâre de Guvern; p.5. Fondurile Federațiilor sportive naționale provin din:

a) alocații bugetare și alte venituri destinate finanțării programelor proprii și celor înscrise în contractele încheiate cu autoritatea centrală de specialitate;

b) venituri proprii obținute din activități realizate în legătură directă cu obiectivul statutar al acestora;

c) venituri proprii obținute din activități complementare cu caracter industrial, profesional sau de prestări servicii, organizate în condițiile legii;

d) cotizații, penalități și alte contribuții prevăzute de statutele și regulamentele acestora;

e) alte venituri realizate în condițiile legii;

f) donații și sponsorizări;

g) sumele neutilizate în anii financiari precedenți.

THE RESULTS OF RESEARCH AND DISCUSSIONS APORTUL AUTORULUI

Proiectul de lege pentru modificarea articolului 24 din Codul fiscal nr.1163/1997

De către echipa de cercetători, inclusiv autorul prezentului studiu, a fost înaintat **Proiectul de lege** cu titlu de inițiativă legislativă pentru modificarea articolului 24 din Codul fiscal nr.1163/1997, în conformitate cu prevederile art.73 din Constituția Republicii Moldova și a art.47 din Regulamentul Parlamentului.

Așadar, Articolul 24 din Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 [3] (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, se completează cu aliniatul (19³) cu următorul cuprins:

„(19³) Se permite deducerea donațiilor sub forma mijloacelor bănești acordate de agenții economici pentru cluburi sportive, școli sportive și federațiile sportive naționale, în mărime de până la 20% din venitul impozabil.”

În Nota informativă la Proiectul de lege pentru modificarea articolului 24 din Codul fiscal nr.1163/1997 se menționează despre importanța dezvoltării sportului prin prisma impactului prezentului Proiect înaintat asupra societății contemporane.

De asemenea, se evidențiază că „Sportul, prin îndeplinirea funcției de dezvoltare, educare, patriotism, comunicare, integrare și coordonare a persoanelor și a grupurile sociale, ajută națiunea să se dezvolte. Sistemul sportiv este direct conectat cu subsistemele sănătății, științei, culturii și educației. Sportul are un impact semnificativ asupra proceselor socio-economice și politice ale oricărei societăți moderne”.

În viziunea autorului și a colectivului de cercetători, dezvoltarea activității sportive sistematice ar avea o mulțime de beneficii, unele dintre care le vom reflecta în Figura 10.

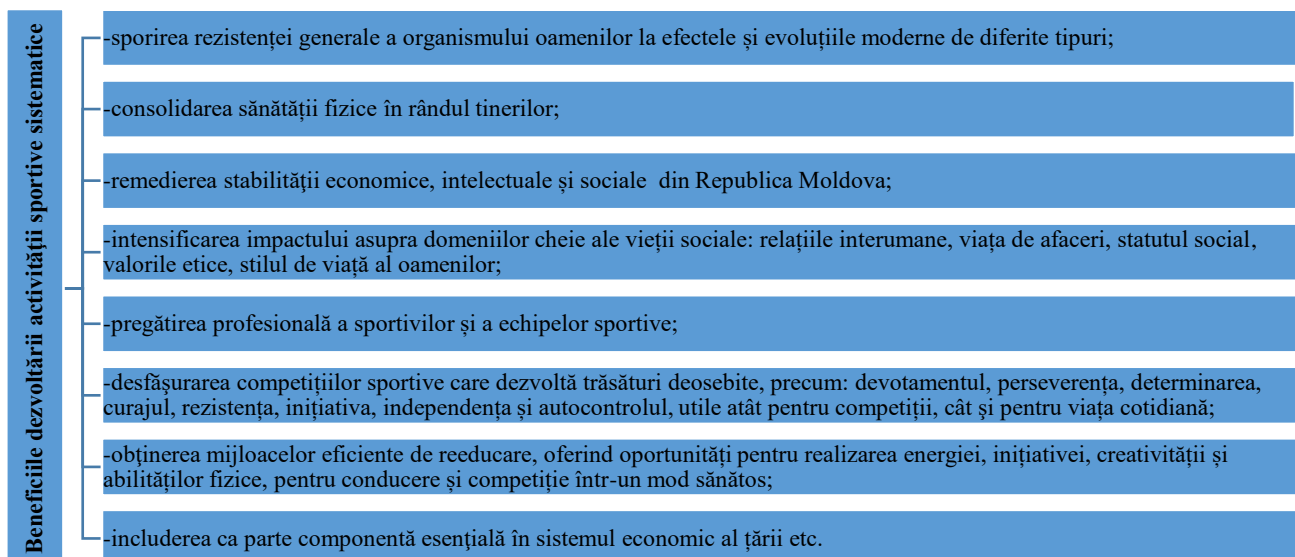

Figura 10. Beneficiile dezvoltării activității sportive sistematice

Sursa: Elaborată de autor.

Dacă facem comparație cu alte țări, Republica Moldova prezintă rezultate mai puțin bucurătoare, cauzele fiind simple: finanțare insuficientă din partea sectorului public și, practic, lipsa de oportunități/ stimulente pentru investițiile mediului privat în acest sens. În țările dezvoltate este evident suportul adus de către sectorul privat prin: investiții, sponsorizări, responsabilitate civică, iar în Republica Moldova – doar componenta finanțării datorită responsabilității civice sau a pasiunii managementului agenților economici față de sport, primele 2 componente caracteristice țărilor dezvoltate lipsesc.

În Proiectul investigat, de asemenea, se relatează că susținerea activităților sportive de către agenții economici este limitată din cauza reglementărilor fiscale. În acest context, sunt înaintate modificări stringente „la legislația fiscală care să permită deducerea în scopuri fiscale a donațiilor sub forma mijloacelor bănești acordate de agenții economici pentru cluburi sportive, școli sportive și federațiile sportive naționale, în mărime de până la 20% din venitul impozabil”. Autorii proiectului văd soluționarea acestei dileme prin „crearea unui cadru fiscal favorabil proceselor de susținere și implicare a mediului de afaceri în dezvoltarea sportului”.

Totodată, considerăm oportună crearea și remediarea respectivului Cadru Fiscal, deoarece „Investițiile mediului privat în crearea unei infrastructuri necesare dezvoltării sportului se vor materializa, în final, într-o creștere a bunăstării societății prin prisma sănătății, vieții sociale, dar și economice”.

Cadrul legal fiscal în vigoare în Republica Moldova nu permite agenților economici să investească în activitățile sportive, incluzând doar „un prag foarte mic de deductibilitate a cheltuielilor, de 5%, pentru sponsorizare și un proces complicat de documentare a tranzacțiilor” (art. 36 din Codul fiscal).

Completarea articolului 24 din Codul fiscal cu propunerile înaintate de către autorii proiectului are drept scop facilitarea acest proces, dar și soluționarea altor aspecte cu caracter de îmbunătățire a situației în domeniului sportului. Considerăm important să menționăm că respectiva propunere de completare a art. 24 din Codul fiscal este determinată, din punct de vedere juridic, de faptul că dreptul la deducere a cheltuielilor pentru finanțarea activităților sportive se va atribui doar agenților economici, excepție fac persoanele fizice.

„Prin renunțarea la 12% impozit pe profit din suma investită, statul finanțează, de fapt, o suma de 100% în activități sportive, adică prin renunțare la fiecare 12 lei impozit pe profit are loc o investiție în dezvoltarea sportului de 100 de lei – un coeficient de multiplicare a cheltuielilor destinate sportului de peste 8 ori”.

Autorii proiectului menționat consideră că „majorarea cheltuielilor private în dezvoltarea sportului exclude, în primul rând, o parte din povara cheltuielilor publice destinate activităților sportive, pe termen scurt și mediu, și, în al doilea rând, povara cheltuielilor destinate sănătății, pe termen lung.

Așadar, cel mai important aspect în acest context este faptul că impactul bugetar este unul nesemnificativ. Or, pentru anul 2019, cheltuielile permise spre deducere în scopuri fiscale, destinate tuturor organizațiilor necomerciale, caselor de copii și instituțiilor publice, au constituit aproximativ 90 mil lei. În acest sens, la asumarea faptului că 20% sunt cele care vor fi destinate sportului, atunci impactul bugetar va constitui aproximativ 2 mil lei, dar, concomitent, va avea loc o finanțare din partea mediului privat a activităților sportive de aproximativ 18 mil lei.

Așadar, relatăm că concluzia ar fi următoarea: efectele pozitive ale modificărilor propuse sunt net superioare eventualelor pierderi bugetare, acestea fiind extrem de nesemnificative având în vedere parametrii bugetari anuali.

Sintetizând studiul realizat, am identificat cele mai evidente impedimentele în calea practicării sportului, pe care le vom descrie în Figura .

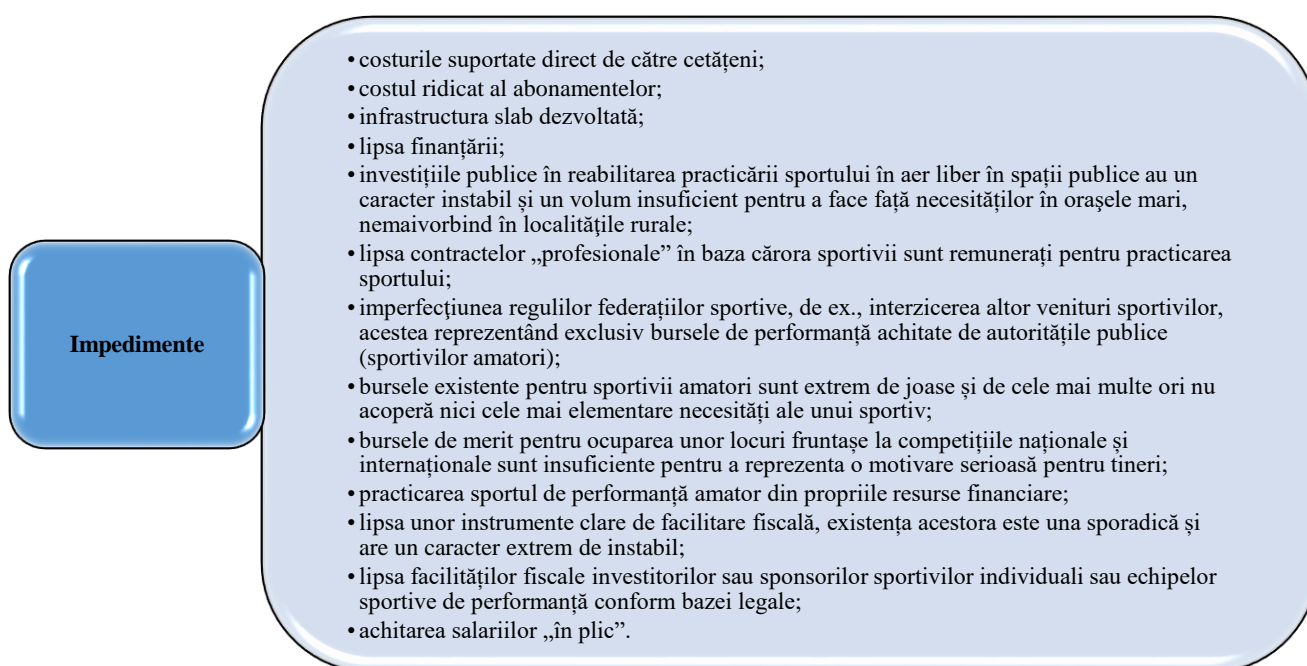

Figura 11. Impedimente în calea practicării sportului în Republica Moldova

Sursa: Elaborată de autor.

CONCLUSIONS

În rezultatul studiului investigat, menționăm că analiza impactului fiscal denotă că implementarea unui impozit unic pentru sportivii profesioniști în practică va conduce la creșterea de facto a încasărilor la bugetul public național.

Un mijloc de promovare a practicării sportului și a unui mod sănătos de viață, implementat de către stat, poate fi acordarea facilităților fiscale pentru agenții economici, care ar include abonamente de sport ca componentă a pachetului salarial oferit de aceștia.

Abonamentele de sport, ca și în cazul tichetelor de masă, vor constitui drept sursă suplimentară de venituri pentru angajați și va contribui la atingerea obiectivelor de dezvoltare socio-economică. Agenții economici vor avea câștiguri din creșterea productivității muncii salariaților, iar la nivelul statului se va atesta o intensificare activităților economice, ca rezultat al majorării ponderii salariaților ce practică activități sportive. Prin urmare, pe de o parte, statul are de câștigat din intensificarea activităților economice, iar, pe de altă parte – va avea economii în buget ca urmare a îmbunătățirii sănătății salariaților și, respectiv, a reducerii cheltuielilor pentru sistemul de ocrotire a sănătății (compensări pentru foile de boală, încetinirea progresiei unor boli).

Lipsa unor facilități fiscale pentru investițiile în sportul profesionist împiedică intrarea pe

piața sportului profesionist a investitorilor străini.

- Sponsorizările care în statele europene reprezintă o bună parte din încasările atât a sportivilor individuali cât și a cluburilor sportive, în Moldova reieșind din datele acumulate în urma interviurii responsabililor din domeniul sportului, practic nu există, întrucât baza legală existentă nu oferă careva facilități fiscale investitorilor sau sponsorilor sportivilor individuali sau echipelor sportive de performanță.

- Fenomenul salariilor „în plic” este unul complex, fiind stimulat de o serie de factori la nivelul tuturor părților implicate, fiind influențat de presiunea competiției economice, nivelul birocratic aferent formalizării și remunerării relațiilor de muncă, rata înaltă a șomajului și nivelul mic al veniturilor realizate, nivelul scăzut al încrederii în ceea ce privește modalitatea de formare și cheltuire a bugetului public. În mod aparte, o cauză importantă menționată de SFS reprezintă sistemul imperfect de facilități fiscale, în special pentru profesiile speciale cu un sistem de salarizare non-tradițional.

În viziunea noastră, Proiectul de lege pentru modificarea articolului 24 din Codul fiscal nr.1163/1997 în urma completărilor înaintate va produce multiple beneficiile, precum:

1. va avea de câștigat atât societatea în general, cât și populația, în particular;
2. un suport enorm pentru părinții copiilor care practică sportul;
3. atragerea unui număr mai mare de copii, dar și a adulților spre o nouă viață mai sănătoasă, dobândită prin frecventarea sportului;
4. asigurarea sănătății fizice a populației autohtone.

Or, facilitățile fiscale trebuie să rezide în aplicarea unor instrumente fiscale care să faciliteze activitatea unei entități/industrii prin diminuarea poverii fiscale atât asupra entității cât și asupra angajaților.

În final, oferirea facilităților fiscale pentru achiziționarea de către agenții economici a abonamentelor pentru activități sportive destinate propriilor angajați este esențială. Estimarea potențialului investițional în cazul intervenției date este greu de estimat din cauza răspândirii neuniforme a infrastructurii sportive pe teritoriul țării, totuși analiza rezultatelor aplicării instrumentelor cantitative de cercetare denotă existența unei rate înalte de agenți economici predispuși să investească în abonamentele sportive pentru proprii angajați. Astfel, din totalul agenților economici chestionați, cca 54% au afirmat că cel mai probabil vor investi în abonamente sportive, totodată, rata celor care la sigur nu vor investi este de doar 18,2%.

În același timp, analiza dezagregată a rezultatelor chestionării arată că cei mai interesați în realizarea investițiilor în abonamente sportive pentru angajați sunt companiile cu un număr mediu de angajați, de până la 50 persoane și companiile mari cu peste 250 de angajați, în același timp companiilor între 50 și 250 de angajați sunt cei mai rezervați în acest sens.

REFERENCES:

1. Constituția Republicii Moldova, prevederile art.73
2. Regulamentul Parlamentului, art.47
3. Codul fiscal nr.1163/1997, art. 24, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007
4. Proiectul de lege de completare a Codului fiscal nr.1163/1997, art. 24
5. <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/236014>
6. <http://blog.ilegis.ro/14-noutati-legislative/286-finantarea-federatiilor-sportive-nationale-de-catre-ministerul-tineretului-si-sportului-in-2021>
7. Metodologie din 18 decembrie 2020 privind finanțarea federațiilor sportive naționale de către Ministerul Tineretului și Sportului, în anul 2021, emitent MTF, în MO nr. 1.266 bis din 21 decembrie 2020.
8. Europe: Price Rankings by Country of Fitness Club, Monthly Fee for 1 Adult (Sports And Leisure) citat la 06.12.2021. Disponibil: https://www.numbeo.com/cost-of-living/country_price_rankings?itemId=40®ion=150&displayCurrency=MDL
9. Magenta Consulting SRL. Disponibil: <https://consulting.md/rom/statistici-si-publicatii/infografic-cat-sport-se-face-in-moldova>, 13 martie 2019, citat la 06.07.2022

10. Biroul Național de Statistică, BNS, online Disponibil: <https://statistica.gov.md>
11. Wernhart S, Dinic M, Pressler A, Halle M. Prevention of cardiovascular diseases through sport and physical activity: A question of intensity? 2015 May;40(3):361-8. doi: 10.1007/s00059-015-4216. citat la 06.12.2021. Disponibil: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25804555>
12. Directorate General for Education, Youth, Sport and Culture, EC19.12. citat la 06.12.2021. Disponibil:2017<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9fc2b8a0-e537-11e7-9749-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-56006094>
13. Legea Bugetului de Stat pentru anul 2020, online, citat 06.12.2021. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect03_1_3.pdf
14. Legea nr 330, 1999 cu privire la cultura fizică și sport pct 6, alin 5, pct. 9 alin 11) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr 691-2017, pct. 26 din Regulamentul de organizare și funcționare a federațiilor sportive naționale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr 176-2019), Ordin nr 88 din 29 01 2021 cu privire la aprobarea Sistemului de finanțare a federațiilor sportive
15. Ordinul Ministrului tineretului și sportului nr. 1573 din 18.12.2020. Programele sportive de utilitate publică destinate finanțării federațiilor sportive naționale în anul 2021. Anexa nr. 1. online. citat la 06.12.2021. Disponibil: <http://mts.ro/noutati/ordin-nr-1573-din-18-12-2020-pentru-aprobarea-programelor-sportive-de-utilitate-publica-si-a-metodologiei-privind-finantarea-federatiilor-sportive-nationale-de-catre-ministerul-tineretului-si-sportul/>
16. Ordin-Metodologie-2021. Online. citat la 06.12.2021. Disponibil:<http://mts.ro/wp-content/uploads/2020/12/ordin-metodologie-2021.pdf>
17. Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000, cu modificările și completările ulterioare. România
18. Ordinul nr. 336 din 28 mai 2021, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 581 din 9 iunie 2021, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.447/2007
19. Facilități fiscale pentru sport și cultura sportivă. Online. <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdQHxgSYp3QIIBMvPGTJo1A3DJbfaNVJN9NqliQD8pb9BrPWA/viewform>
20. Budevici A. Management în educație fizică și sport, , Iași, 2000
21. Buftea V. Teoria și didactica antrenamentului sportiv în gimnastică: control și planificare. Monografie. Buftea Victor,- Chișinău, ”Valinex”, 2017, 280 p. CZU 796.4.015; B90; ISBN 978-9975-68-327-2.
22. Budevici L. Analiza bazei legislative a educației fizice și sportului, Revista de educație fizică, sport și științe conexe, nr. 2, Iași, 2001
23. Gynetta Vanvu, Educație Olimpică, Iași, 2009
24. Gavriluță N. Sociologia Sportului, Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași, Facultatea de Educație Fizică și Sport, 2004
25. Nicolescu O., Verboncu I., Management, Economistul, București, 1995, p. 113.